

NR 67/2015

BEZROBOTNI O SWOJEJ SYTUACJI

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 9 stycznia 2015 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Od wielu lat na podstawie naszego marcowego i kwietniowego badania¹ staramy się oszacować, w ilu rodzinach w Polsce są osoby pozostające bez pracy. Interesuje nas również osobista sytuacja badanych – ich przeszłe i obecne doświadczenia związane z bezrobociem. Przede wszystkim jednak staramy się opisać sytuację życiową respondentów, którzy uważają się za bezrobotnych². Osoby te pytamy, jak długo nie mają zatrudnienia, czy są zarejestrowane w urzędzie pracy, z czego się obecnie utrzymują, czy poszukują pracy, czy gotowe są podjąć ją w najbliższym czasie. Ponadto próbujemy się dowiedzieć, do jakich wyrzeczeń skłonni są bezrobotni, by zdobyć zatrudnienie.

BEZROBOCIE W RODZINACH RESPONDENTÓW

W celu ustalenia odsetka rodzin dotkniętych bezrobociem zapytaliśmy respondentów, czy ktoś z ich gospodarstwa domowego jest teraz bez pracy, poszukuje jej i byłby gotów zatrudnić się w najbliższym czasie. Z deklaracji uzyskanych w marcowym i kwietniowym sondażu wynika, że osoby bezrobotne i poszukujące pracy można obecnie spotkać w niespełna co czwartej rodzinie (23%). Wynik ten wskazuje, że w ciągu ostatniego roku odsetek rodzin bezpośrednio doświadczających bezrobocia zmniejszył się o 2 punkty procentowe (z 25% w 2014 roku) i jest podobny do tego z roku 2012 (24%). W porównaniu z rokiem 2013 daje to 6-punktowy spadek.

¹ Badania „Aktualne problemy i wydarzenia” (298 i 299) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganymi komputerowo (CAPI) w dniach 5–11 marca oraz 16–22 kwietnia 2015 roku na próbach losowych dorosłych mieszkańców Polski liczących łącznie 2089 osób.

² Łącznie w obu badaniach stanowili oni 244 osoby, co stanowi 12% badanych.

Tabela 1

Czy ktoś z Pana(i) gospodarstwa domowego jest obecnie bezrobotny, szuka pracy i byłby gotów podjąć ją w najbliższym czasie?*	Wskazania respondentów według terminów badań														
	IV 2001	IV 2002	III 2003	III 2004	III 2005	III 2006	III 2007	IV 2008	III 2009	III-IV 2010	III-IV 2011	III-IV 2012	III-IV 2013	III-IV 2014	III-IV 2015
	w procentach														
Tak	26	35	37	33	38	33	32	21	25	23	26	24	29	25	23
Nie	74	65	63	67	61	66	68	79	75	77	74	76	71	75	76
Trudno powiedzieć	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1

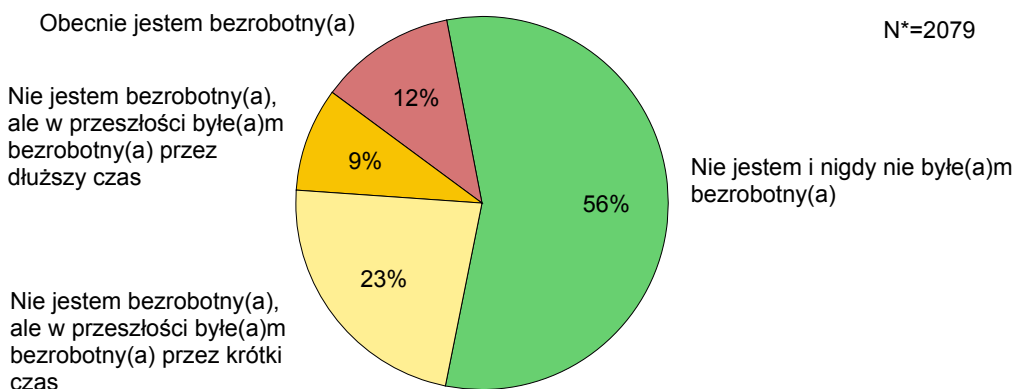
* W latach 2001–2004 pytaliśmy, czy ktoś w gospodarstwie domowym jest obecnie bezrobotny, nie precyzując, kogo uznaje się za bezrobotnego

Na problem bezrobocia w swoich rodzinach (rozumianego jako brak zatrudnienia powiązany z poszukiwaniem pracy i gotowością do szybkiego jej podjęcia) tradycyjnie najczęściej zwracają uwagę respondenci o najniższych dochodach *per capita* (55% wskazań) i najgorzej oceniający sytuację materialną swoich gospodarstw domowych (51%). Uwzględniając status zawodowy można stwierdzić, że są to przede wszystkim gospodynie domowe (44%) i robotnicy niewykwalifikowani (32%). Nieco częściej niż inni o osobach bezrobotnych w swojej rodzinie mówią też respondenci z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym (32%), w wieku od 45 do 54 lat (30%) oraz mieszkający na wsi (29%) – zob. tabele aneksowe.

OSOBISTE DOŚWIADCZENIA ZWIĄZANE Z BEZROBOCIEM

Pytając o osobistą sytuację respondentów celowo nie precyzowaliśmy, kogo można uznać za bezrobotnego, zdając się na ich subiektywną ocenę i własną definicję bezrobocia. Zgodnie z uzyskanymi deklaracjami, osoby w swoim przekonaniu bezrobotne stanowiły w marcu i kwietniu br. 12% ogółu badanych. Dodatkowo jedną trzecią dorosłych Polaków (32%) stanowią osoby, które w przeszłości pozostawały bez pracy – przez krótszy (23%) lub dłuższy czas (9%). Bezrobocia do tej pory nie doświadczyła ponad połowa badanych (56%). W ciągu ostatniego roku deklaracje respondentów dotyczące pozostawania bez pracy w zasadzie się nie zmieniły.

RYS. 1. CZY PAN(I) JEST OBECNIE BEZROBOTNY(A) LUB KIEDYKOLWIEK W PRZESZŁOŚCI BYŁ(A) PAN(I) BEZROBOTNY(A) PRZEZ KRÓTKI LUB DŁUŻSZY CZAS?

* Łączna liczba badanych w badaniach z marca i kwietnia 2015

Tabela 2

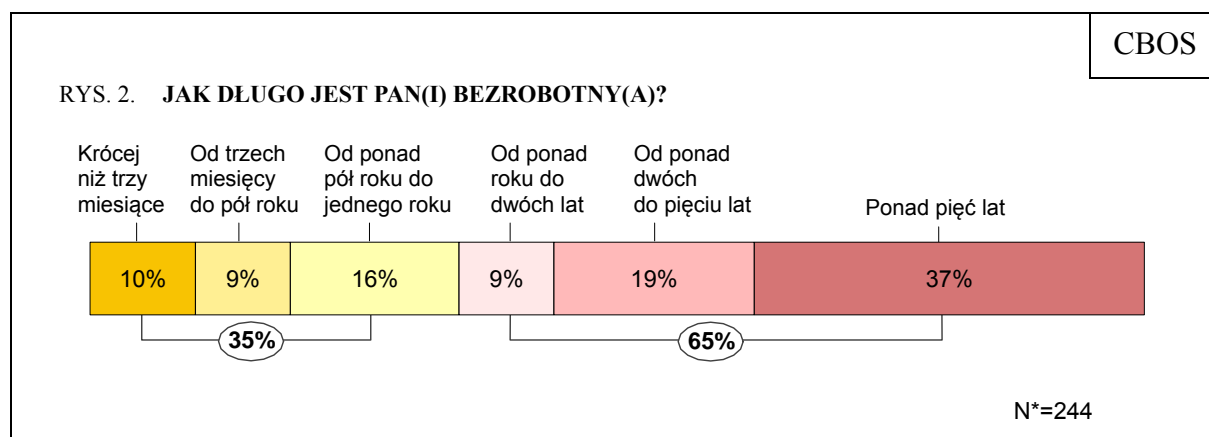
Czy Pan(i) jest obecnie bezrobotny(a) lub kiedykolwiek w przeszłości był(a) Pan(i) bezrobotny(a) przez krótki lub dłuższy czas?	Wskazania respondentów według terminów badań														
	IV 2001	IV 2002	III 2003	III 2004	III 2005	III 2006	III 2007	IV 2008	III 2009	III-IV 2010	III-IV 2011	III-IV 2012	III-IV 2013	III-IV 2014	III-IV 2015
	w procentach														
Nie jestem i nigdy nie byłem(a)m bezrobotny(a)	67	65	64	63	63	61	61	66	64	65	59	61	54	56	56
Nie jestem bezrobotny(a), ale w przeszłości byłem(a)m bezrobotny(a) przez krótki czas	11	12	13	17	16	16	16	19	16	17	21	20	20	22	23
Nie jestem bezrobotny(a), ale w przeszłości byłem(a)m bezrobotny(a) przez dłuższy czas	6	5	4	6	7	8	8	6	9	8	9	8	11	9	9
Obecnie jestem bezrobotny(a)	16	18	19	14	14	15	15	9	11	10	11	11	15	13	12

Osobiste doświadczenia związane z bezrobociem są zróżnicowane przede wszystkim w zależności od sytuacji materialnej badanych, która stanowi konsekwencję pozostawania bez pracy (zob. tabele aneksowe). Do bezrobotnych częściej niż pozostali zaliczają się osoby dysponujące najniższym dochodem w przeliczeniu na osobę w gospodarstwie domowym (32% wskazań w tej grupie) oraz najgorzej oceniające sytuację materialną swoich rodzin (29%). Z kolei respondenci, którzy nigdy nie doświadczyli bezrobocia, to – jak wynika z deklaracji – głównie osoby najstarsze – mające co najmniej 65 lat (89% wskazań), a w drugiej kolejności także najmłodsi badani – w wieku od 18 do 24 lat (65%). Nieco

częściej niż inni są to też osoby najczęściej praktykujące religijnie (70%), legitymujące się wykształceniem podstawowym (64%), badani o najwyższych dochodach *per capita* (63–65%), a w grupach zawodowych – uczniowie i studenci (90%), emeryci (84%), renciści (77%) oraz rolnicy (70%).

CZAS POZOSTAWANIA BEZ PRACY

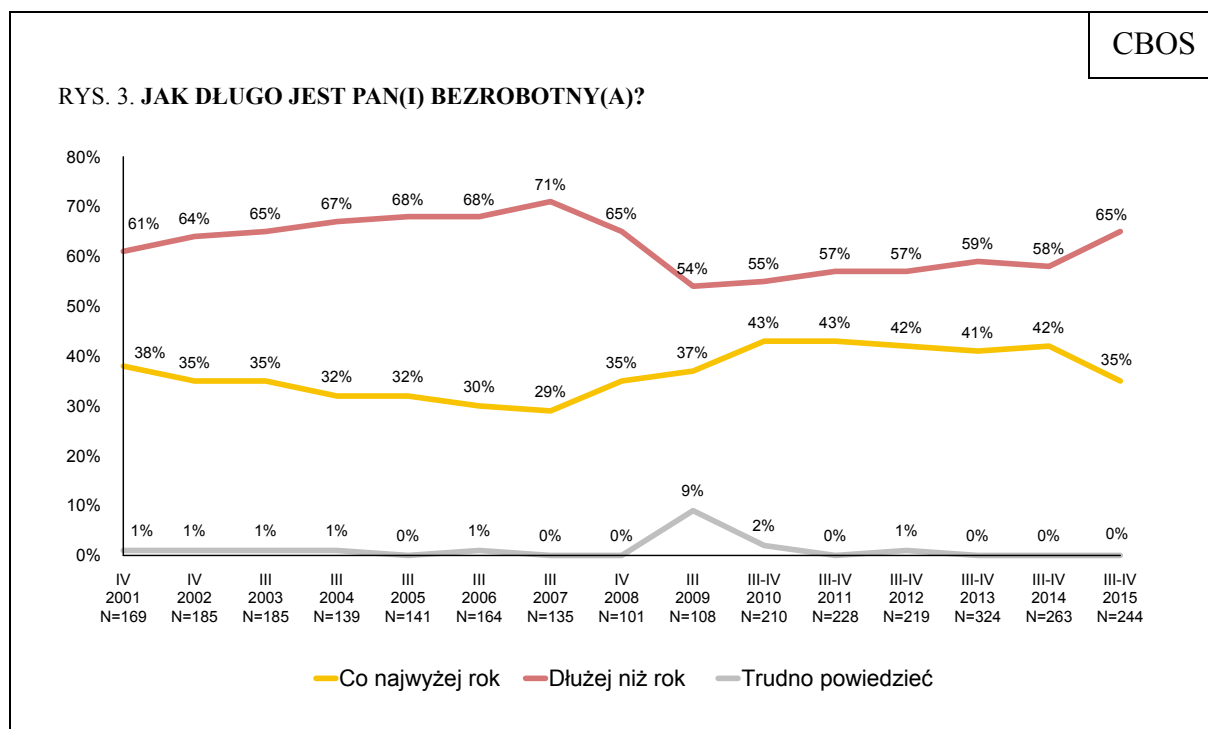
Bezrobocie w Polsce ma niezmiennie i w przeważającym stopniu charakter bezrobocia długotrwałego. Z aktualnych deklaracji wynika, że blisko dwie trzecie osób bezrobotnych (65%) pozostaje bez pracy dłużej niż rok, w tym niemal jedna piąta (19% bezrobotnych) nie ma zatrudnienia od ponad dwóch do pięciu lat, zaś ponad jedna trzecia (37%) nie pracuje od ponad pięciu lat. Wśród badanych deklarujących bezrobocie krótsze niż rok (łącznie to mniej więcej jedna trzecia wszystkich bezrobotnych – 35%) znaczną część (16% ogółu bezrobotnych) stanowią osoby pozostające bez pracy ponad sześć miesięcy, co jedenasty bezrobotny (9%) nie pracuje od trzech miesięcy do pół roku, a co dziesiąty (10%) stracił pracę w ostatnim kwartale.

* Łączna liczba bezrobotnych w badaniach z marca i kwietnia 2015

Przewaga osób pozostających bez pracy dłużej niż rok nad tymi, które straciły zatrudnienie w ciągu ostatnich dwunastu miesięcy przed badaniem jest wyraźna od początku monitorowania przez nas tej kwestii, przy czym o ile w latach 2001–2007 przewaga ta systematycznie rosła, o tyle w latach 2008–2009 nastąpiło dość wyraźne odwrócenie tego trendu, a następnie jego względna stabilizacja, aż do bieżącego roku – kiedy to znowu znacząco (o 7 punktów procentowych) zwiększyła się przewaga osób pozostających bez pracy

dłużej niż rok nad mającymi status bezrobotnych nie dłużej niż przez 12 miesięcy. Obecne deklaracje przypominają te z 2008 roku.

W badaniach z lat 2010–2015 połączono liczby bezrobotnych z prób z marca i z kwietnia

Tabela 3

Jak długo jest Pan(i) bezrobotny(a)?	Wskazania bezrobotnych według terminów badań														
	IV 2001	IV 2002	III 2003	III 2004	III 2005	III 2006	III 2007	IV 2008	III 2009	III-IV 2010	III-IV 2011	III-IV 2012	III-IV 2013	III-IV 2014	III-IV 2015
	N=	169	185	185	139	141	164	135	101	108	210	228	219	324	263
w procentach															
Krócej niż trzy miesiące	12	8	11	8	9	5	17	12	13	10	9	14	10	14	10
Od trzech miesięcy do pół roku	11	9	9	9	13	13	6	8	13	17	18	14	14	15	9
Od ponad pół roku do jednego roku	15	18	15	15	10	12	6	15	11	16	16	14	17	13	16
Od ponad roku do dwóch lat	15	19	18	17	14	16	7	6	17	13	13	12	14	12	9
Dłużej niż dwa lata	46	45	47	50	54	52	64	58	37	42	44	45	45	46	56
w tym:															
– od ponad dwóch do pięciu lat	-	-	-	-	27	23	25	22	18	10	15	17	13	17	19
– ponad pięć lat	-	-	-	-	27	29	39	36	19	32	29	28	32	29	37
Trudno powiedzieć	1	1	1	1	0	1	0	0	9	2	0	1	0	0	0

W badaniach z lat 2010–2015 połączono liczby bezrobotnych z prób z marca i z kwietnia

Porównanie cech społeczno-demograficznych respondentów pozostających bez pracy ponad rok oraz tych, którzy są bezrobotni krócej, ukazuje pewne różnice w składzie społecznym obu grup. Długookresowe bezrobocie wiąże się przede wszystkim ze starszym wiekiem respondentów oraz gorszym wykształceniem, a także z najniższym poziomem

uzyskiwanych dochodów *per capita* w gospodarstwie domowym oraz niezadowoleniem z własnych warunków materialnych.

REJESTRACJA W URZĘDZIE PRACY

Z deklaracji bezrobotnych wynika, że większość z nich (56%) zarejestrowana jest w urzędzie pracy. Odsetek takich deklaracji pozostaje w miarę stabilny od 2010 roku, jest natomiast wyraźnie wyższy niż w marcu 2009 roku, a zarazem znacząco niższy niż notowany w latach 2001–2008.

Tabela 4

Czy jest Pan(i) obecnie zarejestrowany(a) w urzędzie pracy jako bezrobotny(a)?	Wskazania bezrobotnych według terminów badań														
	IV 2001	IV 2002	III 2003	III 2004	III 2005	III 2006	III 2007	IV 2008	III 2009	III-IV 2010	III-IV 2011	III-IV 2012	III-IV 2013	III-IV 2014	III-IV 2015
N=	169	185	185	139	141	164	135	101	108	210	228	219	324	263	244
	w procentach														
Tak	75	78	74	70	70	72	65	67	46	56	58	59	59	55	56
Nie	25	22	26	30	30	28	35	33	54	44	42	41	41	45	44

W badaniach z lat 2010–2015 połączono liczby bezrobotnych z prób z marca i z kwietnia

Deklaracje rejestracji w urzędzie pracy najczęściej składają bezrobotni z miast liczących do 20 tys. mieszkańców (75% deklaracji) oraz największych aglomeracji (74%), mający średnie wykształcenie (62%), a także będący w wieku od 55 do 64 lat (63%) lub od 18 do 24 lat (61%).

ŹRÓDŁA UTRZYMANIA

Podobnie jak w latach ubiegłych, zdecydowana większość bezrobotnych (68%, wzrost od ubiegłego roku o 2 punkty procentowe) przyznaje, że podstawowym źródłem ich utrzymania są dochody uzyskiwane przez innych członków rodziny. Z własnej pracy – głównie dorywczej (26%), a sporadycznie także z drobnego handlu (1%) – utrzymuje się nieco ponad jedna czwarta zdeklarowanych bezrobotnych (łącznie 27%, spadek o 3 punkty), natomiast świadczenia z opieki społecznej, instytucji charytatywnych oraz Kościoła stanowią podstawowe źródło środków do życia dla 16% respondentów pozostających bez pracy (wzrost o 2 punkty). Oszczędności w celu przeżycia wykorzystuje – podobnie jak w zeszłym roku – mniej więcej jedna ósma bezrobotnych (12%), zaś głównie z zasiłku dla bezrobotnych żyje

jedynie co dwudziesty (5%, spadek o 4 punkty). Tradycyjnie jedynie nieliczni przyznają, że utrzymują się na ogół z wyprzedaży posiadanych przedmiotów (2%, wzrost o 2 punkty) lub ze środków finansowych zdobytych nieuczciwie (1%).

Tabela 5

Z czego przede wszystkim utrzymuje się Pan(i) obecnie? N=	Wskazania bezrobotnych według terminów badań														
	IV 2001	IV 2002	III 2003	III 2004	III 2005	III 2006	III 2007	IV 2008	III-IV 2010	III-IV 2011	III-IV 2012	III-IV 2013	III-IV 2014	III-IV 2015	
	169	185	185	139	141	164	135	101	210	228	219	324	263	244	
w procentach															
Pozostają na utrzymaniu członków rodziny	81	70	75	76	68	71	75	76	69	71	70	71	66	68	
Z prac dorywczych	44	39	45	40	39	47	30	33	26	24	27	22	29	26	
Z oszczędności	20	9	13	13	13	13	8	9	10	15	13	16	13	12	
Z pomocy opieki społecznej, instytucji charytatywnych, Kościoła	12	19	12	16	17	16	20	16	14	11	10	15	14	16	
Z zasiłku dla bezrobotnych	15	25	12	20	9	11	11	9	12	10	13	11	9	5	
Z drobnego handlu	8	5	4	6	7	7	1	2	2	2	1	2	1	1	
Z prac stałych	1	2	2	5	1	1	1	0	1	0	1	2	1	0	
Z pieniędzy zdobytych nieuczciwie	3	2	2	4	3	4	2	1	0	0	0	2	1	1	
Z wyprzedaży posiadanych przedmiotów	6	0	3	6	1	4	0	0	1	1	1	1	0	2	
Trudno powiedzieć	2	1	0	2	2	1	2	0	2	2	3	0	2	2	

Procenty nie sumują się do 100, ponieważ respondenci mogli wskazać kilka źródeł utrzymania

W badaniach z lat 2010–2015 połączono liczby badanych z prób z marca i z kwietnia

POSZUKIWANIE ZATRUDNIENIA I GOTOWOŚĆ DO PODJĘCIA PRACY

Z deklaracji bezrobotnych wynika, że dwie trzecie spośród nich (66%) chciałoby zmienić swoją sytuację i poszukuje zatrudnienia lub już je znalazło (4%)³. Niespełna jedną trzecią (31%) stanowią natomiast ci zdeklarowani bezrobotni, którzy nie podejmują żadnych działań w tym kierunku, co – przyjmując, że bezrobotny to człowiek, który nie ma stałego zatrudnienia, ale jest gotów podjąć pracę i aktywnie jej poszukuje – sprawia, że ich status jako bezrobotnych można podać w wątpliwość. Od ostatniego pomiaru odsetek bezrobotnych, którzy nie poszukują pracy, wzrósł o 8 punktów procentowych.

³ Od 2012 roku stosujemy nieco zmodyfikowany wskaźnik, w którym oprócz odpowiedzi „poszukuję pracy” i „nie poszukuję pracy” występuje dodatkowa kategoria „mam pracę załatwioną i czekam na jej podjęcie”.

Tabela 6

Czy obecnie poszukuje Pan(i) pracy?	Wskazania bezrobotnych według terminów badań												
	III 2003	III 2004	III 2005	III 2006	III 2007	IV 2008	III 2009	III-IV 2010	III-IV 2011	III-IV 2012	III-IV 2013	III-IV 2014	III-IV 2014
	N=												
	185	139	141	164	135	101	108	210	228	219	324	263	244
	w procentach												
Tak	82	83	73	79	69	72	65	73	76	68	73	71	66
Nie, mam pracę załatwioną i czekam na jej podjęcie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	5	6	4
Nie	18	18	27	21	31	28	35	27	24	26	22	23	31

W badaniach z lat 2010–2015 połączono liczby badanych z prób z marca i z kwietnia

W ciągu ostatniego roku istotnie zmniejszył się też odsetek bezrobotnych skłonnych zatrudnić się jak najszybciej (z 73% do 61%). Brak gotowości do natychmiastowego rozpoczęcia pracy zgłasza aż o 11% respondentów więcej niż przed rokiem (wzrost z 25% do 36%). Tym samym aktualny odsetek zadeklarowanych bezrobotnych niegotowych do szybkiego podjęcia zatrudnienia jest najwyższy od czasu, kiedy zaczęliśmy monitorować tę kwestię.

Tabela 7

Czy jest Pan(i) gotowy(a) podjąć pracę w tym lub następnym tygodniu?	Wskazania bezrobotnych według terminów badań										
	III 2005	III 2006	III 2007	IV 2008	III 2009	III-IV 2010	III-IV 2011	III-IV 2012	III-IV 2013	III-IV 2014	III-IV 2015
	N=										
	141	164	135	101	108	210	228	219	324	263	244
	w procentach										
Tak	78	78	69	60	67	72	71	71	73	73	61
Nie	19	19	29	33	29	27	28	27	25	25	36
Trudno powiedzieć	3	3	2	7	4	1	1	2	1	2	3

W badaniach z lat 2010–2015 połączono liczby badanych z prób z marca i z kwietnia

Tych, którzy określili się mianem bezrobotnych, bez względu na wyrażaną gotowość do podjęcia pracy, pytaliśmy też o to, do jakiego rodzaju wyrzeczeń są skłonni, aby otrzymać zatrudnienie. Z deklaracji wynika, że trzy czwarte bezrobotnych (75%) stanowią osoby, które w celu znalezienia pracy gotowe są do przekwalifikowania się lub nauczenia się nowego zawodu. Dwie trzecie (66%) zgodziłoby się na pracę poza miejscem zamieszkania i związane z tym dojazdy, trzy piąte (60%) podjęłoby każdą pracę, nawet nisko płatną lub niezwiązaną z wyuczonym zawodem. Mniej więcej dwie piąte (41%) deklaruje chęć skorzystania z przyznawanych przez urząd pracy pieniędzy na założenie własnej firmy, a jedna trzecia

(33%) wyraża gotowość do pracy za granicą. Tradycyjnie najrzadziej deklarowana jest przez bezrobotnych gotowość do zmiany miejsca zamieszkania. Przeprowadzkę do innej miejscowości, gdyby wiązało się to z gwarancją zatrudnienia, podjąłby obecnie co czwarty spośród nich (26%).

W porównaniu z rokiem ubiegłym zmniejszyła się przede wszystkim gotowość bezrobotnych do zmiany miejsca zamieszkania w celu znalezienia pracy oraz ich skłonność do podjęcia pracy za granicą (6-punktowe spadki). Minimalnie wzrosła natomiast gotowość bezrobotnych do podjęcia każdej pracy, nawet nisko płatnej i niezwiązanej z wyuczonym zawodem (o 3 punkty procentowe) oraz do przekwalifikowania się, nauczenia nowego zawodu (o 2 punkty).

Tabela 8

Czy jest Pan(i) gotowy(a):	Odpowiedzi twierdzące bezrobotnych według terminów badań											
	III 2004	III 2005	III 2006	III 2007	IV 2008	III 2009	III-IV 2010	III-IV 2011	III-IV 2012	III-IV 2013	III-IV 2014	III-IV 2015
	N=											
	139	141	164	135	101	108	210	228	219	324	263	244
	w procentach											
– przekwalifikować się, nauczyć się nowego zawodu	87	77	72	74	66	71	73	73	80	79	73	75
– podjąć pracę poza miejscem zamieszkania, dojeżdżać do pracy	79	69	70	65	58	61	62	60	68	66	67	66
– podjąć każdą pracę, nawet nisko płatną lub niezwiązaną z wyuczonym zawodem	68	62	64	52	41	44	47	42	60	56	57	60
– skorzystać z przyznawanych przez urząd pracy pieniędzy na założenie własnej firmy	-	37	37	37	30	32	40	41	47	46	41	41
– podjąć pracę za granicą	51	42	53	39	26	30	33	33	38	37	39	33
– zmienić miejsce zamieszkania, żeby znaleźć pracę	32	36	37	31	28	31	24	25	35	28	32	26

W badaniach z lat 2010–2015 połączono liczby badanych z prób z marca i z kwietnia

Analizując wyniki w dłuższej perspektywie, można stwierdzić, że gotowość osób bezrobotnych do różnego rodzaju poświęceń w celu znalezienia zatrudnienia rośnie wraz z poziomem bezrobocia. W sytuacji, gdy realna stopa bezrobocia spada, osoby pozostające bez pracy w mniejszym stopniu gotowe są ponieść określone wyrzeczenia lub podejmować starania w celu znalezienia zatrudnienia.

SPÓLECZNY ZAKRES BEZROBOCIA

Obraz bezrobocia jest uzależniony między innymi od tego, w jaki sposób definiujemy to zjawisko. Opierając się na badaniach, które prowadzimy od 2001 roku, przedstawiamy cztery wskaźniki bezrobocia – a właściwie cztery kategorie bezrobotnych. Pierwszą stanowią badani, którzy deklarują, że obecnie są bezrobotni, drugą tworzą ankietowani dodatkowo twierdzący, że poszukują pracy i są gotowi podjąć ją w najbliższym czasie, trzecią – zaliczający się do grona bezrobotnych i zarejestrowani w urzędzie pracy, a czwartą (powstałą z zastosowania wszystkich przyjętych kryteriów) stanowią ci, którzy uznają się za bezrobotnych i jednocześnie są zarejestrowani w urzędzie pracy, poszukują zatrudnienia oraz są gotowi szybko podjąć je w najbliższym czasie.

Analiza wskaźników bezrobocia obliczonych dla ogółu bezrobotnych wskazuje, że tradycyjnie ma ono najszerszy zakres wtedy, gdy bierzemy pod uwagę tylko subiektywne poczucie badanych (12%). Zasięg bezrobocia dość znacząco zawęża się, gdy uwzględnimy dodatkowo informacje o podejmowaniu przez nich działań mających na celu znalezienie pracy i deklaracje dotyczące gotowości szybkiego jej rozpoczęcia (7%), a także gdy bierzemy pod uwagę fakt rejestracji w urzędzie pracy (7%). Jeszcze niższe wskaźniki bezrobocia uzyskujemy – co oczywiste – wówczas, gdy stosujemy wszystkie wymienione kryteria łącznie (5%). Ilustruje to, w jakim stopniu społeczny zakres bezrobocia zależy od przyjętej definicji tego zjawiska.

		CBOS
Wskaźniki bezrobocia (według CBOS)		
Badani uznający się za bezrobotnych		12%
Badani uznający się za bezrobotnych oraz deklarujący, że poszukują pracy i gotowi są podjąć ją w najbliższym czasie		7%
Badani uznający się za bezrobotnych oraz deklarujący, że są zarejestrowani w urzędzie pracy		7%
Badani uznający się za bezrobotnych oraz deklarujący, że są zarejestrowani, poszukują pracy i gotowi są podjąć ją w najbliższym czasie		5%

Na podstawie badań z marca i kwietnia 2015 r. łącznie

Porównując w czasie uzyskiwane w naszych badaniach dane, można zauważyć, że aktualne wartości niemal wszystkich wskaźników bezrobocia od dwóch lat nieznacznie maleją i są niższe lub zbliżone do tych z lat 2005–2007, ciągle zaś minimalnie wyższe lub takie same jak uzyskane na podstawie deklaracji respondentów składanych w latach 2008–2012.

Tabela 9

Terminy badań	Badani uznający się za bezrobotnych			
	ogółem	oraz deklarujący, że:		
		poszukują pracy i gotowi są podjąć ją w najbliższym czasie	są zarejestrowani w urzędzie pracy	są zarejestrowani, poszukują pracy i gotowi są podjąć ją w najbliższym czasie
	w procentach			
III 2005	14	9	10	8
III 2006	15	11	11	8
III 2007	15	8	9	6
IV 2008	9	5	6	4
III 2009	11	7	5	4
III–IV 2010	10	7	6	5
III–IV 2011	11	7	6	5
III–IV 2012	11	7	6	5
III–IV 2013	15	10	9	7
III–IV 2014	13	8	7	6
III–IV 2015	12	7	7	5

W badaniach z lat 2010–2015 połączono próby z marca i z kwietnia

Dalsza poprawa rzeczywistej sytuacji na rynku pracy w Polsce notowana w ostatnim czasie przez GUS⁴ znalazła odzwierciedlenie w naszych badaniach dotyczących bezrobocia. Wynika z nich, że w ciągu minionego roku nieznacznie zmniejszyły się – bazujące na deklaracjach respondentów – wskaźniki bezrobocia. Zgodnie z nimi, problem bezrobocia dotyczy obecnie 23% gospodarstw domowych, mianem bezrobotnego określa się 12% dorosłych Polaków, przy czym co czternasty nie ma pracy, poszukuje zatrudnienia oraz

⁴ Dla przykładu: według danych GUS, stopa rejestrowanego bezrobocia w Polsce w marcu br. wyniosła 11,7%, co stanowi spadek o 1,8% w stosunku do roku poprzedniego oraz o 2,6% w stosunku do marca 2013 r. (<http://www.stat.gov.pl/wskazniki-makroekonomiczne>).

wyraża gotowość jej podjęcia (7%). Tak samo liczni są bezrobotni zarejestrowani w urzędzie pracy (7%), a jedynie co dwudziesty spełnia wszystkie z wyżej wymienionych kryteriów (5%). Bardziej znaczące zmiany zaszły w tym czasie w charakterystyce osób bezrobotnych. Obecnie istotnie więcej z nich niż przed rokiem deklaruje pozostawanie bez pracy dłużej niż rok (65%, wzrost o 7 punktów procentowych), a ponadto ci, którzy określają się mianem bezrobotnych, rzadziej niż rok temu przyznają, że poszukują pracy (66%, spadek o 5 punktów) oraz są gotowi do szybkiego jej podjęcia (61%, spadek o 12 punktów).

Postępujący w ostatnim czasie spadek stopy bezrobocia w Polsce wpłynął również w pewnym stopniu, jak się wydaje, na spadek gotowości osób bezrobotnych do niektórych poświęceń w celu podjęcia zatrudnienia (rzadziej niż przed rokiem skłonne są one m.in. do zmiany miejsca zamieszkania oraz do wyjazdu za granicę w poszukiwaniu pracy).

Opracował
Rafał BOGUSZEWSKI

A N E K S

Tabela 1

		Czy ktoś z Pana(i) gospodarstwa domowego jest obecnie bezrobotny, szuka pracy i byłby gotów podjąć ją w najbliższym czasie?			Liczba osób*
		Tak	Nie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		23	76	1	2085
Płeć	Mężczyźni	22	77	1	1009
	Kobiety	24	75	0	1076
Wiek	18–24 lata	27	72	1	233
	25–34	28	72	0	409
	35–44	22	77	0	364
	45–54	30	69	1	327
	55–64	22	78		370
	65 lat i więcej	13	87	1	383
Miejsce zamieszkania	Wieś	29	71	1	834
	Miasto do 19 999	22	77	1	314
	20 000 – 99 999	22	78	0	374
	100 000 – 499 999	20	79	0	345
	500 000 i więcej mieszk.	12	87	1	218
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	32	67	1	430
	Zasadnicze zawodowe	26	74	0	511
	Średnie	21	78	0	644
	Wyższe	17	83	0	501
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	12	88		234
	Średni personel, technicy	12	88		105
	Pracownicy adm.-biurowi	14	86		155
	Pracownicy usług	21	79		136
	Robotnicy wykwalifikowani	24	76	1	246
	Robotnicy niewykwalifik.	32	66	2	75
	Rolnicy	16	83	1	75
	Pracujący na własny rach.	5	95		99
	Bezrobotni	88	10	2	167
	Emeryci	13	86	1	426
	Renciści	16	84		118
	Uczniowie i studenci	20	79	1	144
Gospodynie domowe i inni	44	56	1	106	
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	55	45		302
	Od 650 do 999 zł	33	67		294
	Od 1000 do 1399 zł	15	84	0	365
	Od 1400 zł do 1999 zł	7	92	0	273
	2000 zł i więcej	10	90	1	330
Ocena własnych war. mater.	Złe	51	47	2	232
	Średnie	24	75	0	932
	Dobre	16	84	1	922
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	22	77	1	101
	Raz w tygodniu	22	78	0	898
	1–2 razy w miesiącu	24	76		357
	Kilka razy w roku	25	74	1	439
	W ogóle nie uczestniczy	25	73	2	265
Poglądy polityczne	Lewica	20	80	0	259
	Centrum	24	76	0	708
	Prawica	22	78	0	662
	Trudno powiedzieć	27	72	1	456

* Łączna liczba badanych w badaniach z marca i kwietnia 2015

Tabela 2

		Czy Pan(i) jest obecnie bezrobotny(a) lub kiedykolwiek w przeszłości był(a) Pan(i) bezrobotny(a) przez krótki lub dłuższy czas?				Liczba osób*
		Nie jestem i nigdy nie byłem(a)m bezrobotny(a)	Nie jestem bezrobotny(a), ale w przeszłości byłem(a)m bezrobotny(a) przez krótki czas	Nie jestem bezrobotny(a), ale w przeszłości byłem(a)m bezrobotny(a) przez dłuższy czas	Obecnie jestem bezrobotny(a)	
		%	%	%	%	
Ogółem		56	23	9	12	2079
Płeć	Mężczyźni	56	25	9	10	1009
	Kobiety	55	21	10	13	1069
Wiek	18–24 lata	65	14	6	15	234
	25–34	38	35	11	16	407
	35–44	35	38	13	13	363
	45–54	49	24	11	15	323
	55–64	63	17	9	11	370
	65 lat i więcej	88	6	5	1	382
Miejsce zamieszkania	Wieś	59	18	10	13	830
	Miasto do 19 999	49	27	11	13	314
	20 000 – 99 999	53	25	10	12	372
	100 000 – 499 999	54	28	7	11	347
	500 000 i więcej mieszk.	60	27	9	4	215
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	64	11	9	15	430
	Zasadnicze zawodowe	49	24	12	15	508
	Średnie	54	26	10	10	640
	Wyższe	57	29	6	7	500
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	60	32	8	1	233
	Średni personel, technicy	60	26	14		105
	Pracownicy adm.-biurowi	54	34	11		155
	Pracownicy usług	29	53	19		136
	Robotnicy wykwalifikowani	39	47	13	1	244
	Robotnicy niewykwalifik.	41	33	19	7	73
	Rolnicy	70	17	9	4	75
	Pracujący na własny rach.	47	34	18	1	99
	Bezrobotni	2	2	3	93	167
	Emeryci	84	9	6	1	425
	Renciści	77	8	13	2	118
	Uczniowie i studenci	90	1	1	8	144
	Gospodynie domowe i inni	26	15	4	55	104
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	34	20	15	32	299
	Od 650 do 999 zł	49	25	11	15	293
	Od 1000 do 1399 zł	60	24	10	6	364
	Od 1400 zł do 1999 zł	65	26	7	2	272
	2000 zł i więcej	63	25	7	4	331
Ocena własnych war. mater.	Złe	41	15	16	29	232
	Średnie	55	24	10	11	928
	Dobre	60	24	7	8	919
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	70	13	7	10	101
	Raz w tygodniu	61	22	6	11	897
	1–2 razy w miesiącu	55	25	11	9	356
	Kilka razy w roku	47	27	13	14	438
	W ogóle nie uczestniczy	47	24	12	17	263
Poglądy polityczne	Lewica	53	27	10	10	259
	Centrum	54	24	9	12	706
	Prawica	62	21	7	10	661
	Trudno powiedzieć	51	22	12	15	453

* Łączna liczba badanych w badaniach z marca i kwietnia 2015

Tabela 3

		Wskaźniki bezrobocia wg CBOS					Liczba osób*
		Bezrobotni	Bezrobotni, którzy poszukują pracy i gotowi są podjąć ją w najbliższym czasie	Bezrobotni, zarejestrowani w urzędzie pracy	Bezrobotni, zarejestrowani w urzędzie pracy, którzy poszukują pracy i gotowi są podjąć ją w najbliższym czasie	Pozostali	
		%	%	%	%	%	
Ogółem		12	7	7	5	88	2089
Płeć	Mężczyźni	10	7	6	5	90	1011
	Kobiety	13	6	7	5	87	1078
Wiek	18–24 lata	14	9	9	6	86	236
	25–34	16	8	8	4	84	410
	35–44	13	7	8	5	87	364
	45–54	15	12	9	8	85	327
	55–64	11	7	7	5	89	370
	65 lat i więcej	1	0	0	0	99	383
	Miejsce zamieszkania	Wieś	13	8	7	5	87
Miasto do 19 999		13	9	10	9	87	314
20 000 – 99 999		12	6	5	3	88	375
100 000 – 499 999		11	5	6	3	89	347
500 000 i więcej mieszk.		4	3	3	2	96	218
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	15	9	8	7	85	433
	Zasadnicze zawodowe	15	8	9	6	85	511
	Średnie	10	7	6	5	90	644
	Wyższe	7	4	3	2	93	502
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	1	1	1	1	99	235
	Średni personel, technicy					100	105
	Pracownicy adm.-biurowi					100	155
	Pracownicy usług					100	136
	Robotnicy wykwalifikowani	1	1	1	1	99	246
	Robotnicy niewykwalifik.	7	6	7	6	93	75
	Rolnicy	4	4			96	75
	Pracujący na własny rach.	1		1		99	99
	Bezrobotni	93	63	63	50	7	167
	Emeryci	1				99	426
	Renciści	2	1	1		98	118
	Uczniowie i studenci	8	2	2	1	92	147
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	32	18	19	13	68	302
	Od 650 do 999 zł	15	10	7	6	85	294
	Od 1000 do 1399 zł	6	4	3	3	94	365
	Od 1400 zł do 1999 zł	2	1	1	1	98	273
	2000 zł i więcej	4	1	2	1	96	331
Ocena własnych war. mater.	Złe	29	22	17	15	71	232
	Średnie	11	7	6	5	89	932
	Dobre	8	3	4	2	92	926
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	10	3	3	2	90	101
	Raz w tygodniu	11	7	6	5	89	899
	1–2 razy w miesiącu	9	5	5	3	91	357
	Kilka razy w roku	14	8	7	5	86	440
	W ogóle nie uczestniczy	17	10	10	7	83	265
Poglądy polityczne	Lewica	10	6	5	4	90	259
	Centrum	12	8	7	6	88	710
	Prawica	10	6	4	3	90	662
	Trudno powiedzieć	15	7	10	6	85	458

* Łączna liczba badanych w badaniach z marca i kwietnia 2015